

สำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย

ปัทมา จุฑาธิปไตย¹

ชญญพร จาวะลา²

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 09-7091-7885 อีเมล little_beeby@hotmail.com

(วันรับบทความ 10 กันยายน 2562) (วันแก้ไขบทความ 1 พฤศจิกายน 2562)

(วันตอบรับบทความ 18 ธันวาคม 2562)

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของสำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” โดยใช้ทฤษฎีวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Contrastive analysis) ในการจับคู่สำนวน ผู้วิจัยพบว่าสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ประกอบในสำนวนมีจำนวนมาก สำนวนจีนบางสำนวนมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบก็เหมือนกัน บางสำนวนมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยแต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ และบางสำนวนมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน

คำสำคัญ สำนวน ธาตุทั้ง 4 ดิน น้ำ ลม ไฟ

¹ นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล Chanya899@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งมีชีวิตทุกชนิดถือกำเนิดขึ้นมาโดยมีความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ดังสำนวนที่ว่า “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า” โดยเฉพาะมนุษย์ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติ โดยสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาตินั้นมีทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีชีวิต ได้แก่ ดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น ส่วนสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น ธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตทั้งสองอย่างที่กล่าวถึงข้างต้น อาจเรียกโดยรวมได้ว่า “ธาตุทั้งสี่” ธาตุทั้งสี่นี้มีความเชื่อมโยงกับความคิดและความเชื่อของชาวไทยมาแต่โบราณ จาตุรี ดิงศกัทธิย์, สรุเดช โชติอุดมพันธ์ และ อลิสา สันตสมบัติ (2558:8) กล่าวว่า

ธาตุพื้นฐาน เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ ได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมชาติที่ส่งผลต่อจินตนาการของมนุษย์ทั้งในโลกตะวันตกและตะวันออก ความกลมกลืนของธาตุเบื้องต้นเหล่านี้ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่สภาพอันสมดุลของธรรมชาติเท่านั้น หากยังหมายถึงสภาพจิตใจของมนุษย์ที่สงบ มีความสุขุมคัมภีรภาพดุจกัน . . . ปรัชญาจีนมีการจำแนกลักษณะคนตามธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ ดังกล่าวและมอบลักษณะที่แตกต่างกันตามแต่ธาตุพื้นฐานประกอบเป็นคนคนนั้นขึ้นมา. . .

ธาตุสี่ชนิดนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมชาติ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดระหว่างมนุษย์กับธาตุทั้งสี่ และความสัมพันธ์ของระบบนิเวศวิทยา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษามโนทัศน์ของชาวจีนและชาวไทยในเรื่อง ดิน น้ำ ลม และไฟ ที่ปรากฏอยู่ในสำนวนของทั้งสองภาษาว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยมีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและทำการศึกษามาก่อนหน้า อาทิ ฉิน หยงหลิน (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนที่มี 4 พยางค์กับสำนวนไทย กรณีการ โกวิทกุล (2544) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของภาษิต-คำพังเพยจีนกับสำนวน-ภาษิตไทย โดยมีการศึกษาลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาตลอดจนการจัดหมวดหมู่ภาษิต-คำพังเพย พิริยา สุรขจร (2544) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไป และโครงสร้างสำนวนเกี่ยวกับสัตว์ 4 ชนิด คือ ม้า เสือ มังกร และ ปลา ในภาษาจีนและภาษาไทยพร้อมทั้งศึกษาภาพสะท้อนของสำนวนภาษาทั้งสองด้วย ต่อมา อรุา เด่นวิทย์เลิศล้ำ (2548) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงินทองและของมีค่าในภาษาจีนกับภาษาไทย โดยใช้ทฤษฎีเปรียบเทียบต่างของแซคเตอร์ (Schachter) มาประกอบการวิเคราะห์ พบว่าลักษณะของสำนวนที่มีคำว่าเงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับภาษาไทยมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน นอกจากนี้ กณิกนันต์ โยธานะ (2556) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” และ “shí” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” โดยเน้นศึกษาความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยจากสำนวนพร้อมทั้งศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวนของทั้งสองภาษา พิษญา ชูสกุลกานต์ (2557) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “rén” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย ในด้านโครงสร้างไวยากรณ์ มีการจัดหมวดหมู่สำนวนและศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวน จากตัวอย่างงานเขียนที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสำนวนไว้จำนวนมาก แต่การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธรรมชาติยังมีไม่มากนัก อาทิ ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ (2551) และ Jiang (2017) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยเกี่ยวกับ

ธรรมชาติที่มีคำว่า “น้ำ” ประกอบในสำนวน หากแต่ยังไม่มีผู้วิจัยท่านใดศึกษาเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาสำนวนที่ประกอบด้วยคำเกี่ยวกับธาตุนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหัวข้อดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน
2. เพื่อศึกษานัยยะทางวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในสำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะสำนวนจีนในภาษาจีนกลางที่มีคำว่า 土 tǔ , 水 shuǐ , 风 fēng และ 火 huǒ ประกอบในสำนวนเท่านั้น ไม่นับรวมสำนวนที่พบในภาษาท้องถิ่นและไม่นับรวมคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น 地 dì “ที่ดิน” หรือ “พื้นดิน”
2. สำนวนจีนที่นำมาศึกษารวบรวมจากพจนานุกรม หนังสือ สำนวนจีน และหนังสือสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรม
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุป อภิปราย และเขียนเป็นบทความ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบจับคู่สำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับธรรมชาติ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ”

สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ที่นำมากล่าวในบทความนี้คัดเลือกมาจาก 王勤 Wáng Qín, 马国凡 Mǎ Guófán, 许正元 Xǔ Zhèngyuán และ 孙玉臻 Sūn Yùzhēn (1989), 万森 Wàn Sēn, 盛艳玲 Shèng Yànlíng และ 陆书平 Lù Shūpíng (2013) และ 杨任之 Yáng Rènzhī (2004) โดยสำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ดิน” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 107 สำนวน สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “น้ำ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 183 สำนวน สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ลม” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 287 สำนวน และสำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ไฟ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 111 สำนวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 688 สำนวน สำนวนที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายแต่ละสำนวนจะให้เสียงอ่านตามสัทอักษรระบบ พินอิน (Pinyin) กำกับไว้ด้วยตัวอักษรจีน แล้วมีคำแปลภาษาไทยและความหมายของสำนวนตามพจนานุกรม พร้อมทั้งยกตัวอย่างด้านการใช้สำนวนประกอบในสำนวนนั้นๆ ตัวอย่างการใช้สำนวนนี้มาจากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยท่านอื่น แล้วนำมาประยุกต์ ส่วนสำนวนไทยที่ยกมาเป็นตัวอย่างได้นำความหมายมาจาก สง่า กาญจนาคพันธุ์ (2538) และ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ซึ่งสำนวนที่ยกตัวอย่างดังจะกล่าวต่อไปนี้ผ่านการวิเคราะห์จับคู่กับสำนวนไทยด้วยวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างกล่าวคือ จับคู่สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธรรมชาติเหมือนและแตกต่างกัน ดังที่ได้คัดเลือกมาจาก (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538), (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร์, 2539) และ (กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม, 2550) โดยสำนวนไทยที่มีคำว่า “ดิน” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 26 สำนวน สำนวนไทยที่มีคำว่า “น้ำ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 87 สำนวน สำนวนไทยที่มี

คำว่า “ลม” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 30 สำนวน และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไฟ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 36 สำนวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 179 สำนวน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ และสำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน

จากการศึกษาสำนวนจีน 688 สำนวน พบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน มีจำนวน 6 คู่ ดังตัวอย่าง

1) 如 鱼 得 水

rú yú dé shuǐ

ดัง ปลา ได้ น้ำ

หมายถึง ดีใจ เปรียบเหมือน
ปลาที่ได้อยู่ในน้ำหรือพบเจอคน
ที่เข้ากับตนได้เป็นอย่างดี

ปลากระตี่ได้น้ำ

หมายถึง อาการดีอกดีใจ
ตื่นเต้นจนตัวสั่น เปรียบ
เหมือนลักษณะปลากระตี่
ที่มาอยู่ในที่แห้งหรือ
ขาดน้ำพอถูกน้ำก็ดิ้นไป
มาด้วยความดีใจ

ตัวอย่างประโยค

考上了朱拉隆功大学，使我感到如鱼得水。

Kǎoshàngōng Zhūlālónggōng Dàxué, shǐ wǒ gǎndào
rú yú dé shuǐ.

สอบเข้าศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ทำให้ฉันรู้สึกเหมือน
ปลาได้น้ำ

สอบเข้าศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ทำให้ฉันดีใจเหมือน
ปลากระตี่ได้น้ำ

2) 逆水行舟

nì shuǐ xíng zhōu

ทวน น้ำ แล่น เรือ

แล่นเรือทวนน้ำ

หมายถึง การแล่นเรือทวนน้ำ

ทำได้อย่างยากลำบาก ต้องอาศัย

ความขยัน มุมนะในการทำ จึงจะ

สำเร็จ เปรียบเหมือนการพายเรือ

ทวนน้ำ ต้องอาศัยความขยัน

แรงฝีพายอย่างไม่หยุดหย่อน

เรือถึงจะแล่นไปข้างหน้า

หากหยุดฝีพายเรือก็จะแล่น

ถอยหลังในทันที

ตัวอย่างประโยค

经济状况这么不好，你还要创业，简直是逆水行舟。

Jīngjì zhuàngkuàng zhème bù hǎo, nǐ hái yào
chuàngyè, jiǎnzhí shì nì shuǐ xíng zhōu.

สภาวะเศรษฐกิจแย่แบบนี้ เรายังคิดจะเปิดกิจการใหม่อีก

เป็นการแล่นเรือทวนน้ำจริงๆ

พายเรือทวนน้ำ

หมายถึง ทำด้วยความ

ยากลำบาก เปรียบเหมือน

การพายเรือที่ทวน

กระแสน้ำซึ่งเป็นการยาก

กว่าการพายเรือแบบปกติ

จึงต้องแรงฝีพายไม่หยุด

เรือถึงจะแล่นไปข้างหน้าได้

สภาวะเศรษฐกิจย่ำแย่แบบนี้ เธอยังคิดจะเปิดกิจการใหม่อีก
เป็นการ**พายเรือทวนน้ำ**จริงๆ

3) 跋山涉水

ขึ้นเขาลงห้วย

bá shān shè shuǐ

ข้ามภูเขา ลุย น้ำ

ลุยน้ำข้ามภูเขา

หมายถึง เดินทางด้วยความยาก

หมายถึง เดินทางด้วย

ลำบากต้องฟันฝ่าอุปสรรค

ความยากลำบาก

ต่างๆ มากมาย เปรียบเหมือน

สมบัติสมบัติ เปรียบเหมือน

การเดินทางที่ต้องข้ามเขาและ

การเดินทางที่ต้องขึ้นเขา

ลุยน้ำ

ลงห้วย

ตัวอย่างประโยค

他**跋山涉水**从山东来到这里，吃了无数的苦、花了无数的钱，真可怜。

Tā **bá shān shè shuǐ** cóng Shāndōng lái dào zhèlǐ, chīle wú shǔ de kǔ, huāle wú shǔ de qián, zhēn kělián.

เขาเดินทาง**ลุยน้ำข้ามภูเขา**จากมณฑลซานตงมาถึงที่นี่ ผ่านความยากลำบากและเสียเงินเสียทองนับไม่ถ้วน ช่างน่าสงสารจริงๆ เขาเดินทาง**ขึ้นเขาลงห้วย**จากมณฑลซานตงมาถึงที่นี่ ต้องผ่านความยากลำบากและเสียเงินเสียทองนับไม่ถ้วน ช่างน่าสงสารจริงๆ

4) 耳边风

หูทวนลม

ěr biān fēng

หู ข้าง ลม

ลมข้างหู

หมายถึง ลมพัดผ่านใบหู ใช้อุปมา

ว่า เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา

ไม่นำมาใส่ใจ เปรียบเหมือน

ลมที่พัดมาข้างใบหู ส่งผลให้

ฟังไม่ถนัด ได้ยินไม่ชัด

ตัวอย่างประโยค

无论人家对他什么都等于是**耳边风**。

Wúlùn rénjiā duì tā shuō shénme dōu děngyú
shì ěr biān fēng.

ไม่ว่าใครๆ จะพูดอะไรกับเขาก็เหมือนกับ**ลมข้างหู**เท่านั้น

ไม่ว่าใครๆ จะพูดอะไร เขาก็ไม่ฟัง ทำเป็น**หูทวนลม**

หมายถึง แสร้งทำไม่ได้ยิน

คือหูตาดมที่พัดมา

ก็ไม่ได้ยิน เปรียบเหมือน

ลมที่พัดมากระทบใบหู

แล้วผ่านไป

5) 飞蛾扑火

fēi é pū huǒ

บิน แมงเฝ้า กระโจนใส่ ไฟ

แมงเฝ้าถาบินเข้าหาไฟ

หมายถึง เข้าไปหาที่ตาย

เข้าไปหาทางตาย เปรียบเหมือน

แมงเฝ้าถาบินเข้าหาไฟ

จึงถูกไฟไหม้ตาย

ตัวอย่างประโยค

你这样做犹如**飞蛾扑火**，自取灭亡！

Nǐ zhèyàng zuò yóurú **fēi é pū huǒ**, zì qǔ
mièwáng!

แมงเฝ้าเข้าไฟ

หมายถึง เข้าไปหาที่ตาย

เปรียบเหมือน แมงเฝ้าชอบ

บินเข้าหาไฟ เล่นไฟ

แล้วก็ถูกไฟไหม้ตาย

เธอทำเช่นนี้ก็เหมือนกับแมงเม่าถาบินเข้าหาไฟ รนหาที่ตายเอง!
เธอทำเช่นนี้ก็เหมือนกับแมงเม่าเข้าไฟ รนหาที่ตาย!

6) 玩火自焚

เล่นกับไฟ

wán huǒ zì fén

เล่น ไฟ เผาตนเอง

เล่นไฟเผาตนเอง

หมายถึง ทำเรื่องอันตรายหรือ

เสี่ยงอันตราย ทำให้ตนเองได้รับ

ความเดือดร้อน เปรียบเหมือน

“ไฟ” ที่เป็นสิ่งอันตราย

เวลาเล่นกับไฟ ไฟก็อาจ

เผาตนเองได้

ตัวอย่างประโยค

你这样玩火自焚，我是不会救你的。

Nǐ zhè yàng wán huǒ zì fén, wǒ shì bù huì jiù nǐ de.

เธอเล่นไฟเผาตนเองเช่นนี้ ฉันไม่สามารถช่วยเธอได้

เธอเล่นกับไฟแบบนี้ ฉันไม่สามารถช่วยเธอได้

หมายถึง ลองดีเสี่ยงกับสิ่ง

ที่รู้ว่าเป็นอันตราย

เปรียบเหมือนเล่นกับสิ่งที่

เป็นอันตราย อาจเกิดความ

เสียหายได้

จากคู่สำนวนตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า คู่สำนวนเหล่านี้มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยทั้งความหมายและสิ่งที่นำมาเปรียบ เช่น 跋山涉水 bá shān shè shuǐ ตรงกับสำนวนไทยว่า “ขึ้นเขาลงห้วย” ในภาษาจีนจะเปรียบเทียบโดยใช้ ภูเขา และแม่น้ำ แต่ในภาษาไทย เปรียบเทียบโดยใช้ ภูเขา และ ลำห้วย³ ซึ่งเป็น

³ ลำห้วย หมายถึง ทางน้ำไหลจากภูเขามาซึ่งอยู่ในแอ่งที่เรียกว่า ห้วย พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ. 2554. (2556: 1,057)

แอ่งที่กักน้ำ แสดงถึงลักษณะระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของ
ทั้งประเทศไทยและประเทศจีน 耳边风 ěr biān fēng ตรงกับ
สำนวนไทยว่า “หูทวนลม” เปรียบเทียบโดยใช้ ลม และ หู ทั้งใน
สำนวนจีนและสำนวนไทย แต่สำนวนจีนระบุตำแหน่งลมชัดเจนกว่า
คือ “ลมข้างใบหู” และ 玩火自焚 wán huǒ zì fén ตรงกับสำนวน
ไทยว่า “เล่นกับไฟ” เปรียบเทียบโดยใช้ การเล่น และ ไฟ ทั้งใน
สำนวนจีนและสำนวนไทย ในภาษาไทยกล่าวเพียงเล่นกับไฟ แต่ใน
สำนวนจีนมีการขยายความตัวสำนวนในวรรคหลัง คือ เล่นกับไฟเป็น
การเผาตนเอง หรืออาจทำให้ตนเองได้รับอันตรายได้

2. สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ

จากการศึกษาสำนวนจีน 688 สำนวน พบคู่สำนวนจีนที่มี
ความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมา
เปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ มีจำนวน 21 คู่ ผู้วิจัยขอ
ยกตัวอย่างมาเพียง 6 คู่ ดังตัวอย่าง

1) 面如土色

miàn rú tǔ sè

หน้า เหมือน ดิน สี

หน้าเหมือนสีดิน

หมายถึง ใบหน้าที่ไม่มีเลือด

เหมือนคนปกติขณะตกใจกลัว

เป็นอย่างยิ่ง เปรียบเหมือน

สีหน้าซีดเหมือนสีดินโคลน

ดินในประเทศจีนแถบแม่น้ำ

หน้าถอดสี

หมายถึง ใบหน้าหรือสีหน้า

ขาวจนซีดเมื่อตกใจกลัว

เปรียบเหมือน สีเก้ตัมที่

ผ่านการต้มจนสุก ทำให้

เป็นสีขาวซีด

ฮวงโหเป็นดินเหลือง

ฉิน หยงหลิน (2526: 179)

ตัวอย่างประโยค

她在街道遇见恐怖事件，吓得她面如土色。

Tā zài jiēdào yùjiàn kǒngbù shìjiàn, xià de
tā miàn rú tǔ sè.

ระหว่างทางเธอประสบกับเรื่องน่ากลัว ตกใจกลัวจนหน้าเหมือนสีดิน
ระหว่างทางเธอประสบกับเรื่องน่ากลัว กลัวจนหน้าถอดสี

2) 水性杨花

น้ำกลิ้งบนใบบอน

shuǐ xìng yánghuā

น้ำ นิสัย ดอกหยาง

นิสัยราวกับน้ำบนดอกหยาง

หมายถึง หญิงสาวที่มีใจโลเล

ไม่แน่นอน เปรียบเหมือนน้ำ

ที่กลิ้งไปกลิ้งมาและดอกหยาง

ที่ปลิวไปตามลมในทุกๆ ที่

หมายถึง มีจิตใจไม่แน่นอน

เปรียบเหมือนใบบอน

ธรรมชาติที่มีหยดน้ำ เป็น

เม็ดกลมๆ ที่กลิ้งไปมาได้

ใช้กับ“ใจ”ของคนที่มีความ

โลเล หลายใจ

ตัวอย่างประโยค

因为你爱上的是水性杨花的女人，因此你会痛苦不堪。

Yīnwèi nǐ ài shàng de shì shuǐ xìng yáng huā
de nǚrén, yīncǐ nǐ huì tòngkǔ bùkān.

เพราะนายตกหลุมรักผู้หญิงที่มีนิสัยราวกับน้ำบนดอกหยาง

ดังนั้นนายจึงต้องทุกข์อย่างแสนสาหัส

เพราะนายตกหลุมรักผู้หญิงที่มีนิสัยดั่งน้ำกลิ้งบนใบบอน ดังนั้น

นายจึงต้องทุกข์อย่างแสนสาหัส

3) 牛 不 喝 水 ช่มเขาโคชินให้กินหญ้า

niú bù hē shuǐ

วัว ไม่ ดื่มน้ำ

强 按 头

qiáng àn tóu

บังคับ กด หัว

บังคับกดหัววัวที่ไม่ดื่มน้ำ

หมายถึง บังคับจิตใจผู้อื่นให้

ทำตามที่ต้องการ

เปรียบเหมือนวัวที่ถูกเจ้าของ

บังคับหรือกดหัวลงไปให้ดื่มน้ำ

ทั้งๆ ที่วัวไม่อยากดื่ม

หมายถึง บังคับจิตใจผู้อื่น

ให้ทำตามที่ต้องการ

เปรียบเหมือน วัวที่ถูก

เจ้าของคอยบังคับ หรือกด

เขาหัวลงไปให้กินหญ้า

ทั้งๆ ที่วัวไม่อยากกิน

ตัวอย่างประโยค

妈妈逼孩子牛不喝水强按头也没用，人各有志。

Māma bī háizǐ niú bù hē shuǐ qiáng àn tóu yě méi yòng, rén gè yǒu zhì.

แม่บังคับลูกเหมือนบังคับกดหัววัวที่ไม่ดื่มน้ำ อย่างไรก็ตามก็ไร้

ประโยชน์ แต่ละคนมีความคิดของตนเอง

แม่บังคับลูกเหมือนช่มเขาโคชินให้กินหญ้า อย่างไรก็ตามก็ไร้

ประโยชน์ แต่ละคนมีความคิดของตนเอง

4) 人 心 难 测，

Rén xīn nán cè

คน ใจ ยาก วัด

海 水 难 量

hǎi shuǐ nán liáng

ใจคนยากแท้หยั่งถึง

ทะเล น้ำ ยาก ประมาณ
ใจคนยากที่จะวัด น้ำทะเลยาก
ที่จะประมาณ

หมายถึง ยากที่จะล่วงรู้หรือ
คาดการณ์ปริมาณของน้ำทะเล
ได้ เช่นเดียวกับจิตใจของคน
ยากแท้หยั่งถึง เปรียบเหมือนน้ำ
มหาสมุทรที่ว่าลึกก็ไม่สามารถ
เทียบได้กับจิตใจของคนที่ซับซ้อน

ตัวอย่างประโยค

你别相信他说的话，因为“人心难测，海水难量。”

Nǐ bié xiāngxìn tā shuō de huà, yīnwèi

“rénxīn nán cè, hǎishuǐ nán liáng”.

เธออย่าไปเชื่อคำของเขานะ เพราะใจคนยากที่จะวัด น้ำทะเล
ยากที่จะประมาณ

เธออย่าไปเชื่อคำของเขานะ เพราะใจคนยากแท้หยั่งถึง

หมายถึง ไม่สามารถล่วงรู้
หรือคาดการณ์จิตใจของ
ผู้อื่นได้ เปรียบเหมือนใจ
ของคนซับซ้อนยากที่จะ
เข้าใจได้

5) 满面春风

Mǎn miàn chūnfēng

เต็ม ใบหน้า ลมในฤดูใบไม้ผลิ

ลมในฤดูใบไม้ผลิเต็มใบหน้า

หมายถึง สายลมโชยอ่อนที่พัด
เย็นสบาย ทำให้ผู้คนสดชื่น
มีแต่ความสุข เปรียบเหมือน
ใบหน้าที่ยิ้มเิบไปด้วยความสุข
ตัวอย่างประโยค

หน้าบานเป็นกระดัง

หมายถึง ใบหน้าที่ยิ้มเิบ
ไปด้วยความสุข เปรียบ
เหมือนใบหน้าที่เต็มไปด้วย
รอยยิ้มเบิกบาน

看小明满面春风的样子，他一定有什么喜事。

Kàn Xiǎo Míng mǎnmian chūnfēng de yàngzi, tā yīdìng yǒu shénme xǐshì.

เห็นลมฤดูใบไม้ผลิเต็มใบหน้าของเสี่ยวหมิง⁴ แล้ว เขาต้องมีเรื่องที่น่ายินดีเป็นแน่

เห็นเสี่ยวหมิงยิ้มหน้าบานเป็นกระดังแล้ว เขาต้องมีเรื่องที่น่ายินดีเป็นแน่

6) 真金不怕火炼

zhēn jīn bù pà huǒ liàn

แท้ ทอง ไม่ กลัว ไฟ เผา

ทองแท้ไม่กลัวไฟเผา

หมายถึง สามารถผ่านการทดสอบ

ต่างๆ นานาได้ เปรียบเหมือน

ทองแท้ที่ถูกไฟเผาในหลายครั้ง

หลายคราก็ยังบริสุทธิ์อยู่

อย่างไรอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง

ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

หมายถึง ตกอยู่ในที่คับขัน

อย่างไรก็ไม่เป็นอันตราย

เปรียบเหมือนคนดี

ที่ประสบปัญหาในหลาย

ครั้งหลายคราก็สามารถแก้

ปัญหาได้ทุกครั้ง

ตัวอย่างประโยค

我相信真金不怕火炼，真爱不怕考验。

Wǒ xiāngxìn zhēn jīn bù pà huǒ liàn,

zhēn'ài bù pà kǎoyàn.

ฉันเชื่อว่าทองแท้ไม่กลัวไฟเผา รักแท้ไม่กลัวบททดสอบ

⁴ การทับศัพท์ชื่อคนข้างต้นนี้ยึดตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี ตามราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2550

ฉันเชื่อว่าคนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

คู่สำนวนประเภทที่สองนี้มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยด้านความหมาย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกันบางประการ เช่น 面如土色 miàn rú tǔ sè ตรงกับสำนวนไทยว่า “หน้าถอดสี” จะเห็นได้ว่าสำนวนจีนมีการเปรียบเทียบ ใบหน้า กับ สีดิน ทั้งในสำนวนภาษาจีนและสำนวนภาษาไทย หมายถึง อาการตกใจกลัว ในภาษาไทย สามารถใช้ว่าตกใจกลัวจนหน้าขาวซีด แต่ในภาษาจีนตกใจกลัวจนหน้าเหมือนสีดิน เนื่องจากลักษณะดินบริเวณตอนกลางเอียงไปทางตอนเหนือแถบลุ่มน้ำฮวงโหเป็นสีเหลือง จึงมีการหยิบยกรรรมชาติของดินมาเปรียบกับอาการของคนตกใจกลัว ส่วนสำนวน 牛不喝水强按头 niú bù hē shuǐ qiáng àn tóu ตรงกับสำนวนไทยว่า “ข่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า” ทั้งสำนวนไทยและสำนวนจีนกล่าวถึงสัตว์ชนิดเดียวกัน แต่สิ่งเปรียบเทียบกัน กล่าวคือ ในภาษาไทยกล่าวถึงหญ้า แต่ในภาษาจีนกล่าวถึงน้ำ แสดงให้เห็นถึงวิถีของคนจีนและคนไทยในการเลี้ยงดูสัตว์แตกต่างกัน และสำนวน 满面春风 mǎn miàn chūn fēng ตรงกับสำนวนไทยว่า “หน้าบานเป็นกระดัง” ทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทยมีการกล่าวถึงใบหน้า แต่สิ่งเปรียบเทียบแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในภาษาไทยใช้ภาษานี้มาเปรียบ แต่ในภาษาจีนมีการใช้ลักษณะภูมิอากาศมาเปรียบถึงใบหน้าที่อึมเิบมีความสุข นอกจากนี้สำนวน 真金不怕火炼 zhēn jīn bù pà huǒ liàn ตรงกับสำนวนไทยว่า “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนมีการกล่าวถึงไฟ แต่สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกัน ในภาษาจีนมีการกล่าวถึงแต่เพียงไฟ แต่ในขณะที่ภาษาไทยมีการกล่าวถึง

น้ำ และ ไฟ อย่างไรก็ตาม จำนวนจากทั้งสองภาษาใช้อุปมาถึงคนดี ไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันเพียงใดก็ไม่เป็นอันตราย

3. จำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับจำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน

จากการศึกษาจำนวนจีน 688 จำนวน พบคู่จำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับจำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน มีจำนวน 59 คู่ ผู้วิจัย ขอยกตัวอย่างมาเพียง 6 คู่ ดังตัวอย่าง

1) 积土成山

jī tǔ chéng shān

สะสม ดิน กลายเป็น ภูเขา

สะสมดินจนกลายเป็นภูเขา

หมายถึง สะสมดินทีละเล็ก

ทีละน้อยจนกลายเป็นภูเขา

สูงใหญ่ขึ้นมาได้ เปรียบเหมือน

ดินที่ทับถมขึ้นทุกวันๆ เป็นเวลา

นานจนกลายเป็นภูเขาสูงใหญ่

ขึ้นมา

เก็บเล็กผสมน้อย

หมายถึง สะสมเงิน หรือ

ทำอะไรที่ประกอบด้วย

ส่วนเล็กส่วนน้อยจนสำเร็จ

เป็นรูปขึ้นมาได้ เปรียบ

เหมือนการออมวันละเล็ก

ละน้อยเป็นเวลานานจนมี

เงินจำนวนมาก

ตัวอย่างประโยค

想要存下钱来，不能浪费一分一毫，才能积土成山。

Xiǎng yào cún xià qián lái, bù néng làngfèi

yī fēn yī háo, cái néng jī tǔ chéng shān.

อยากมีเงินเก็บ จะต้องไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ถึงจะสะสมดินจน

กลายเป็นภูเขาได้

อยากมีเงินเก็บ จะต้องไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ต้องรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย

2) 挥金如土

huī jīn rú tǔ

ใช้ ทอง เหมือน ดิน

หมายถึง ใช้เงินเหมือนเบี้ย

ใช้เงินฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่าย

ไม่รู้รู้จักเก็บหอมรอมริบ เปรียบ

เหมือนการใช้เงินมากเกินไป

จนกระจายเต็มพื้นดิน

กระเซอกันรั่ว

หมายถึง สรุ่ยสร่าย ไม่

รู้จักเก็บหอมรอมริบ

ขาดการประหยัด

เปรียบเหมือนการเก็บของ

หรือเก็บเงินใส่ไปในกระเซอ

ที่มีรูจิ้งจิ้งจอกกระจายเต็ม

พื้นดิน

(ใช้เงินเป็นเบี้ย)

หมายถึง ใช้จ่ายอย่าง

สรุ่ยสร่าย ฟุ่มเฟือย

ไม่รู้รู้จักเก็บหอมรอมริบ

ตัวอย่างประโยค

以后他也不能当一个**挥金如土**的人了。

Yìhòu tā yě bù néng dāng yī gè huī jīn rú tǔ de rén le.

หลังจากนี้ไปเขาก็ไม่สามารถทำตัวเป็นคน**ใช้ทองเหมือนดิน**ได้อีกแล้ว

หลังจากนี้ไปเขาก็ไม่สามารถทำตัวเป็น**กระเซอกันรั่ว**ได้อีกแล้ว

หลังจากนี้ไปเขาก็ไม่สามารถทำตัวแบบ**ใช้เงินเป็นเบี้ย**ได้อีกแล้ว

3) 不通水火

bù tōng shuǐ huǒ

กรวดน้ำคว่ำขัน

ไม่ ไปมาหาสู่ น้ำ ไฟ
น้ำและไฟไม่ไปมาหาสู่กัน

หมายถึง ไม่ติดต่อกับอีกต่อไป
ไปโดยเด็ดขาดตัดขาดไม่คบค้า
สมาคมด้วยอีกต่อไป เปรียบ
เหมือนน้ำและไฟไม่ข้องเกี่ยวกับ

หมายถึง ตัดขาดไม่คบค้า
สมาคมด้วยอีกต่อไป
ไม่ไปมาหาสู่กัน

(ตัดญาติขาดมิตร)

หมายถึง ตัดขาดจากกัน
เลิกคบหากันอีกต่อไป
เปรียบเหมือนญาติสนิท
มิตรสหายที่ไม่มีการติดต่อ
ไปมาหาสู่กัน

ตัวอย่างประโยค

我跟她已经不通水火了，她的事情我不管！

Wǒ gēn tā yǐjīng bù tōng shuǐ huǒ le, tā de
shìqíng wǒ bùguǎn!

ฉันกับเขาเหมือนน้ำและไฟไม่ไปมาหาสู่กันแล้ว เรื่องของเขา ฉัน
ไม่สนหรอก!

ฉันกับเขาเหมือนกรวดน้ำคว่ำขันกันแล้ว เรื่องของเขา ฉันไม่สน
หรอก!

ฉันกับเขาเหมือนตัดญาติขาดมิตรกันแล้ว เรื่องของเขา ฉันไม่สน
หรอก!

4) 水 火 不 容

shuǐ huǒ bù róng

น้ำ ไฟ ไม่ เข้ากัน

ขมื่นกับปุน

น้ำและไฟไม่เข้ากัน

หมายถึง ทั้งสองฝ่ายเป็น
ปฏิปักษ์ต่อกัน เข้ากันไม่ได้
เปรียบเทียบ น้ำกับไฟที่เป็น
ปฏิปักษ์ต่อกัน

หมายถึง ไม่ถูกกัน
เข้ากันไม่ได้ เปรียบเหมือน
ขมื่นกับปูนที่เข้ากันไม่ได้

(ศรศิลป์ไม่กินกัน)

หมายถึง ไม่ถูกกัน ไม่ลง
รอยกัน

ตัวอย่างประโยค

他俩水火不容，你别安排他们在一起工作。

Tā liǎ shuǐ huǒ bù róng, nǐ bié ānpái tāmen
zài yīqǐ gōngzuò.

เขาทั้งสองเหมือนน้ำกับไฟไม่เข้ากัน เธออย่าจัดให้เขาทำงาน
ด้วยกัน

เขาทั้งสองเหมือนขมื่นกับปูน เธออย่าจัดให้เขาทำงานด้วยกัน

เขาทั้งสองศรศิลป์ไม่กินกัน เธออย่าจัดให้เขาทำงานด้วยกัน

5) 风 烛 残年

fēng zhú cánnián

ลม เทียน กำลังจะสิ้นสุดอายุ
กำลังจะสิ้นสุดอายุ

หมายถึง ชราภาพมาก แก่ชรา
เต็มที่ ใกล้ความตาย เปรียบเหมือน
เทียนที่ละลายจนใกล้หมดเล่ม

ไม่ใกล้ฝั่ง

หมายถึง มีอายุมาก
แก่ชราเต็มที่ ใกล้ความตาย
เปรียบเหมือนต้นไม้ที่ปลูก
ไว้ริมฝั่งคลอง โดนน้ำซัดไม่
นานก็โค่นล้ม หรือไม่รากก็

เนาเฉาตายไป

ตัวอย่างประโยค

他出门太久，回来时，父亲已经风烛残年。

Tā chūmén tài jiǔ, huílái shí, fùqīn yǐjīng
fēng zhú cánnián.

เขาออกไปใช้ชีวิตข้างนอกนานเกินไป พอกลับมาคุณพ่ออยู่ในวัย
กำลังจะสิ้นสุดอายุแล้ว

เขาออกไปใช้ชีวิตข้างนอกนานเกินไป พอกลับมาคุณพ่ออยู่ในวัย
ไม่ไถ่ผิงแล้ว

6) 引 火 烧 身

yǐn huǒ shāo shēn

นำ ไฟ เผา ตนเอง

นำไฟเผาตนเอง

หมายถึง แส่หาเรื่อง ทำให้ตน

ต้องเผชิญกับความยากลำบาก

เปรียบเหมือนการนำ

ไฟมาเผาตนเอง

แกว่งเท้าหาเสี้ยน

หมายถึง แส่หาเรื่อง รนหา

เรื่องเดือดร้อนมาใส่

ตนเอง เปรียบเหมือนเท้า

ของคนที่แกว่งไปแกว่งมา

จนโดนเสี้ยนตำ

ตัวอย่างประโยค

如果你这样引火烧身，你会受累的。

Rúguǒ nǐ zhè yàng yǐn huǒ shāo shēn, nǐ huì
shòulèi de.

ถ้าเธอนำไฟเผาตนเองอย่างนี้ เธอจะได้รับความเดือดร้อนได้

ถ้าเธอแกว่งเท้าหาเสี้ยนอย่างนี้ เธออาจจะได้รับความเดือดร้อนได้

คู่สำนวนประเภทที่สามนี้มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยด้านความหมาย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกัน เช่น 积土成山 jī tǔ chéng shān ตรงกับสำนวนไทยว่า “เก็บเล็กผสมน้อย” 不通水火 bù tōng shuǐ huǒ ตรงกับสำนวนไทยว่า “กรวดน้ำคว่ำขัน” และ “ตัดญาติขาดมิตร” 风烛残年 fēng zhú cán nián ตรงกับสำนวนไทยว่า “ไม่ไถ่ฝั่ง” และสำนวน 引火烧身 yǐn huǒ shāo shēn ตรงกับสำนวนไทยว่า “แคว่งเท้าหาเสี้ยน”

สรุปอภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย คือ ดิน น้ำ ลม และ ไฟ จำนวนทั้งสิ้น 688 สำนวน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทแรก พบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบก็เหมือนกัน มีเพียง 6 คู่ ประเภทที่สอง พบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน บางประการ มีจำนวน 21 คู่ และ ประเภทที่สามพบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน มีจำนวน 59 คู่ จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันสามารถจับคู่สำนวนได้มากที่สุด สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการสามารถจับคู่ได้เป็นอันดับที่สอง รองลงมา และสำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบก็เหมือนกันสามารถจับคู่สำนวนได้น้อยที่สุด

อย่างไรก็ตามสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ที่ผู้วิจัยได้
ทำการศึกษา มีหลายสำนวนซึ่งไม่มีสำนวนไทยที่สามารถเทียบเคียงได้
เพราะเป็นสำนวนจีนที่สะท้อนถึงสภาพหรือลักษณะที่มีเฉพาะใน
ประเทศจีนเท่านั้น เช่น 泰山不让土壤 Tàishān bù ràng tǔ rǎng
ซึ่งมีความหมายว่า คนที่มีใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี ยอมรับและ
ให้อภัยเรื่องต่างๆได้ เปรียบเหมือนภูเขาไท่ซานที่สูงใหญ่ได้ขนาดนั้น
เป็นเพราะไม่ได้ขจัดก้อนดินก้อนหินเล็กๆ ออกไป 滴水成冰 dī
shuǐ chéng bīng ซึ่งมีความหมายว่า เมื่อน้ำหยดลงบนพื้นก็เกาะ
ตัวรวมกันกลายเป็นน้ำแข็ง อุปมาถึงอากาศที่หนาวเย็นยะเยือก 雪虐
风饕 xuě nüè fēng tāo ซึ่งมีความหมายว่า ทั้งลมพัดแรงและหิมะ
ตก อุปมาถึงอากาศที่หนาวเย็นยะเยือก หนาวเหน็บ 火树银花 huǒ
shù yín huā ซึ่งมีความหมายว่า ต้นไม้ที่ประดับเต็มไปด้วยโคมไฟ
แดง และดอกไม้ข้าวสาลีเงินระยิบระยับ ใช้อุปมาว่าโคมไฟและดอกไม้ไฟ
ถูกประดับประดาแสงเจิดจ้าสว่างไสวดูสวยงาม เป็นต้น

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า สำนวนภาษาไทยและภาษาจีน
มีสำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ”
บางสำนวนมีความหมายและสิ่งที่นำมาเปรียบตรงกันหรือคล้ายคลึง
กัน บางสำนวนมีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่นำมา
เปรียบแตกต่างกันบางประการ บางสำนวนมีความหมายตรงกันหรือ
คล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในขณะที่
บางสำนวนสิ่งที่นำมาเปรียบแม้จะต่างกันแต่ความหมายตรงกันหรือ
คล้ายคลึงกัน

ข้อเสนอแนะ

สำนวนไทยบางสำนวนมีการใช้คำ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” แต่สำนวนจีนไม่มีการกล่าวถึง เช่น “ดินพอกหางหมู” เทียบได้กับสำนวนจีนว่า 积压成堆 jī yā chéng duī ในภาษาจีนแปลความได้ว่า ทับถมกลายเป็นกอง หรือสำนวน “ชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน” เทียบได้กับสำนวนจีนว่า 引狼入室 yǐn láng rù shì ในภาษาจีนแปลความได้ว่า ชักสุนัขจิ้งจอกเข้าบ้าน และสำนวน “สอนจะเข้าน้ำ” เทียบได้กับสำนวนจีนว่า 班门弄斧 bān mén nòng fǔ มีที่มาจาก 鲁班门前弄大斧 Lǔ Bān mén qián nòng dà fǔ ในภาษาจีนแปลความได้ว่า รำขวานหน้าบ้านหลู่ปาน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย คือ ดิน น้ำ ลม และไฟ ดังที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรนำมาศึกษาเพิ่มเติม เพราะสำนวนภาษาของแต่ละชนชาติสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ ลักษณะสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ เป็นต้น ของชนชาตินั้นๆ

บรรณานุกรม

- กณิกนันต์ โยธานะ. (2556). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” และ “shí” กับ สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- กรรณิการ์ โกวิทกุล. (2544). *การเปรียบเทียบภาษิต-คำพังเพยจีนกับ สำนวน-ภาษิตไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. (2550). *สารานุกรมภาษิต คำพังเพย และสำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: ต้นธรรม.
- ขวัญกัลยาณ. (2548). *สมบัติ ครอบถ้วน สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเอทบุ๊กส์.
- จาตุรี ดิงศภกิจ, สุรเดช โชติอุดมพันธ์ และ อลิสา สันตสมบัติ. (2558). *ธาตุ จักรวาล พิษภัย จากมุมมองมนุษยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- ฉิน หยงหลิน. (2526). *สำนวนจีนและสำนวนไทย: การศึกษา เปรียบเทียบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2557). *พจนานุกรมจีน – ไทย ฉบับใหม่ (ฉบับพิมพ์หนังสือด้วย)*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- บุญสิริ สุวรรณเพ็ชร. (2539). *พจนานุกรม สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย*. กรุงเทพฯ: เอสแอนด์เคบุ๊คส์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี (2550) *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนพิเศษ 2 ง. หน้า 4,10.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2554). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สุทธิสารพิมพ์.
- ประพิน มโนมัยวิบูลย์. (2551). “น้ำ” ในสำนวนจีน. *วารสารจีนวิทยา*, 51(2), 61-81.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- พิชญา ชูสกุลกานต์. (2557). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “rén” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พิริยา สุรขจร. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- รัชณี ขอโสติกุล. (2560). *สำนวนอังกฤษและสำนวนไทยที่มีความคล้ายคลึงกัน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภณัฏฐา หนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สง่า กาญจนาคพันธุ์. (2538). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).
- อุรา เด่นวิทย์เลิศล้ำ. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- Cheng, M. (2004). *Chengyu da cidian* (Caise ban) [Chinese idioms big dictionary (color version)]. Beijing: Shangwu yin shuguan guoji youxian gongsi.
- Ji, Z. (2006). *Xuesheng shiyong duo gongneng chengyu quan jie cidian* [Students practical multi-functional full solution idioms dictionary]. Beijing: Zhongguo qingnian chubanshe.
- Jiang, H. (2017). *Han - Taiyu Zhong dai “shui” zi chengyu bijiao yanjiu* [A Comparative analysis of Chinese

- and Thai idiomatic expressions containing the word “water”]. (Master’s thesis). Xibei daxue, Xi’an.
- Sang, C. (2013). *Zhonghua diangu* [The Chinese idioms allusion]. Beijing: Beijing lianhe chubanshe gongsi.
- Wan, L, Sheng, Y & Lu, S. (2013). *Chengyu da cidian* (Zui xin xiudingban) [Chinese idioms big dictionary (Latest Edition)]. Beijing: Shangwu yin shuguan guoji youxian gongsi chubanshe.
- Wang, Q, Ma, G, Xu, Z & Sun, Y. (1989). *Fenlei hanyu chengyu da cidian* [Classify Chinese idioms big dictionary]. Jinan: Shandong jiaoyu chubanshe.
- Wu, J. (2015). *Chengyu da cidian 10,000 tiao* [10,000 items of Chinese idioms big dictionary]. Gansu: Gansu jiaoyu chubanshe.
- Yang, R. (2004). *Gujin chengyu da cidian* [Ancient and modern idioms big dictionary]. Beijing: Beijing gongye daxue chubanshe.

Idioms Containing Four Cosmic Elements in Chinese and Thai Languages

Pathama Jutatipatai
Chanyaporn Chawla

Chinese Section, Department of Eastern Languages, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University, Bangkok 10330.

Tel.: +669 7091 7885 Email: little_beeby@hotmail.com

(received 10 September, 2019) (revised 1 November, 2019)

(accepted 18 December, 2019)

Abstract

This paper aims to provide a general analysis of and comparison between Chinese and Thai idiomatic expressions related to 4 cosmic elements: “soil”, “water”, “wind” and “fire” by using contrastive analysis theory which pairs up Chinese and Thai idiomatic expressions. The word “soil”, “water”, “wind” and “fire” can be found in many Chinese and Thai idiomatic expressions. Some of these diverse expressions are ones in which the meaning and the comparison are the same or similar to Thai idiomatic expressions; some are ones in which the meaning is the same but some of the comparison are different from Thai idiomatic expressions and some are ones in which the meaning is the same but the comparison are totally different from Thai idiomatic expressions.

Keywords: idioms, 4 cosmic elements soil water wind fire